

'Comadira: 50 anys de pintura. Una antologia'

Museu d'Art de Girona i Fundació Fita [28/10/10 – 30/01/11]

Exposició organitzada pel Museu de Montserrat, la Fundació Fita i el Museu d'Art de Girona.
Comissariada per Jordi Falgàs.

27/10/10

Inauguració de l'exposició

- o 19 hores a la Fundació Fita
- o 20 hores al Museu d'Art

12/11/10 – 19:30 hores – Fundació Fita

Diàleg amb Narcís Comadira

Taula rodona al voltant de la trajectòria i l'obra pictòrica de Comadira, moderada per Jordi Falgàs.

Sant Jordi (1959). Oli sobre paper. 134,5 x 196 cm. Museu d'Art. Donació de l'Agrupament Escolta Sant Narcís
Foto © Jordi Puig

Reivindicació de la pintura, de Comadira

[article publicat a la revista *Serra d'Or* núm. 604 – abril 2010]

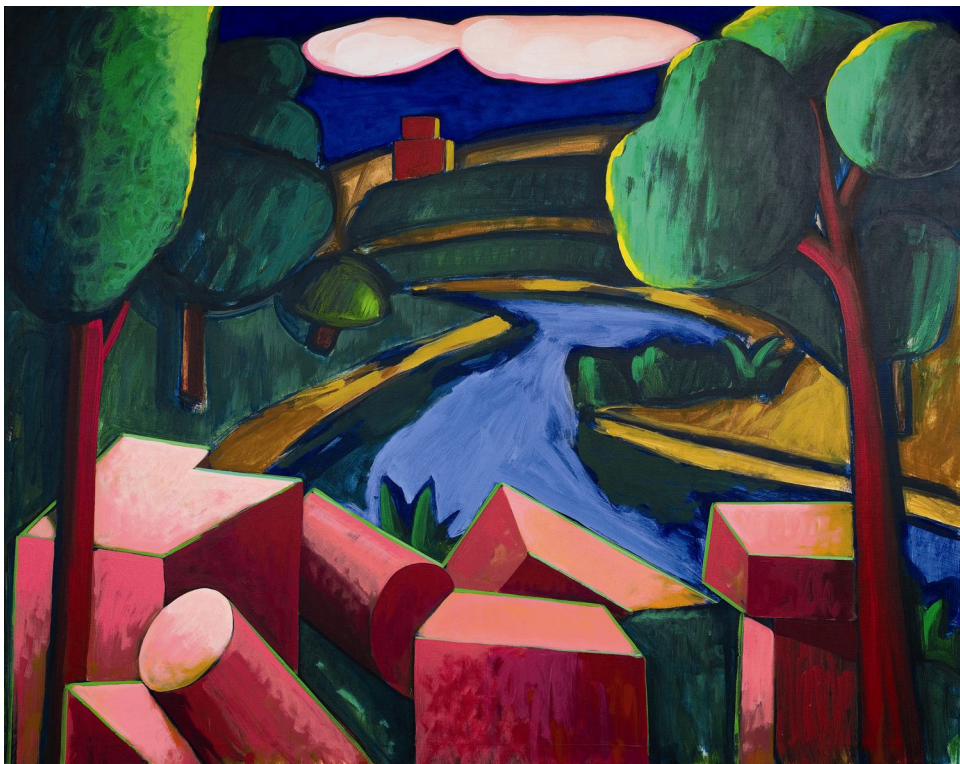
L'exposició de Narcís Comadira (Girona, 1942) és, com diu el títol de la mostra, una antologia de cinquanta anys de la seva pintura. Les primeres obres daten de 1959 i l'última l'ha acabat aquest 2010. Mig segle pintant és molt de temps i per això vaig considerar que era un bon moment— millor dit, era gairebé obligatori—perquè tots poguéssim contemplar aquest llarg i prolífic recorregut. Després de passar per Montserrat, l'exposició arriba ara a Girona, on es reparteix entre dos espais: el Museu d'Art i la sala d'exposicions de la Fundació Fita.

Vaig pensar en Montserrat i Girona perquè tots dos llocs estan estretament lligats a la vida i obra del pintor. Al Monestir de Montserrat Comadira hi va passar un període breu però clau de la seva joventut, de 1962 a 1965, durant el qual va rebre una educació i una formació artística que sempre més ha portat amb ell. Girona és la seva ciutat natal i, encara que des de fa anys viu i treballa a Barcelona, Comadira mai ha deixat de ser i reivindicar la seva condició de gironí. La ciutat –la història, l'arquitectura, el paisatge– ha estat sempre present a la seva obra pictòrica i, a més, l'obra és present a la seva ciutat: cal destacar sobretot els grans murals *Elogi de la pedra de Girona* (1989), a l'escala de l'Ajuntament, i *Poi s'ascose nel fuoco che gli affina* (1993), a la Facultat de Lletres de la UdG; a més de les nombroses obres que es guarden als museus i col·leccions privades de la ciutat. Els dos centres d'art que acullen l'exposició a Girona també estan connectats amb diferents moments de la vida de Comadira i conserven obres d'ell a les seves col·leccions.

A l'hora de plantejar el contingut de l'exposició i seleccionar les més de setanta obres que la formen no cal dir que ha estat un privilegi poder comptar amb la col·laboració del propi autor. Jo coneixia la seva obra i la seva trajectòria, però he de reconèixer que no en sóc un especialista ni he publicat res que es pugui comparar a les anàlisis i comentaris que han signat autors com Vicente Molina Foix, Victoria Combalá, Félix de Azúa, Antoni Marí i Pilar Vélez, alguns dels quals hem recuperat en el catàleg de l'exposició. A tots dos ens uneix l'interès pel noucentisme i, en concret, per l'obra de Rafael Masó, amb la diferència que ell, és clar, em porta molt avantatge.

A Comadira m'hi he acostat, en realitat, per aprendre. Des que varem començar a treballar en aquest projecte, les meves successives visites al seu estudi han servit sobretot per aconseguir, per facilitar, que ell mateix anés mirant-se els cinquanta anys de la seva carrera i veure'l reflexionar sobre l'evolució de la seva pròpia obra. Però com tota antologia aquesta és només una de les diverses que s'haguessin pogut fer, i així vol donar-ho a entendre el subtítol de l'exposició: 'Una antologia'.

El repte que ens vàrem imposar va ser fer una selecció d'obres que, fins on fos possible, procedís de la col·lecció personal de l'artista o de Dolors Oller. Per sort, Comadira és un pintor que s'ha resistit a desprendre's de moltes obres seves. D'altres, també és cert, s'han quedat a l'estudi perquè no s'han venut. Però el cas és que conserva una gran quantitat de pintures i dibuixos, i immediatament vaig pensar que seria molt interessant veure si podíem explicar aquesta trajectòria de cinquanta anys a partir d'aquelles obres que ha guardat i que, en alguns casos, son inèdites. I ho hem aconseguit en dues terceres parts de l'exposició. Aquests són, doncs, els *comadires* de Comadira.

Paisatge amb ruïnes (1999). Acrílic sobre tela. 130 x 162 cm. Jaume Subirana - Bruna Bolívar (Barcelona)
Foto © Jordi Puig

El Museu d'Història de la Ciutat de Girona ja li va dedicar l'any 1987 una mostra subtitulada *20 anys de pintura* que, de fet, també arrencava el 1959. Per tant, el període que cobria aquella exposició és la meitat de l'actual, i una de les intencions de l'exposició que presentem ara és sobretot mostrar què ha fet el pintor durant els últims vint-i-cinc anys. I què ha fet? Des de l'any 1976, moment en què va abandonar la representació de la figura humana, Comadira ha estat un pintor de natures i arquitectures. De natures mortes i vives. En una de les últimes visites que he fet al seu estudi acabava de pintar una casa, un arbre, un camí i un horitzó. O sigui, ha tornat a allò primigeni, allò que tots dibuixem de petits. El mateix que va pintar Albrecht Altdorfer quan, segurament sense saber-ho, es va inventar el paisatge com a gènere pictòric independent ara fa

cinc-cents anys a les ribes del Danubi bavarès. Una casa, un bosc, un pont, un riu, un núvol. Era al mateix temps, cap al 1520, que Albrecht Dürer escrivia consells que encara son vàlids, com quan deia “no et separis de la natura segons el teu capritx, pensant que tot sol aniràs millor per trobar alguna cosa; et portaria per mal camí. Perquè el veritable art està incrustat en la natura; el que el pot extreure, el té.” La pintura de Comadira de les últimes tres dècades és un intent constant d’extreure l’art de la natura, entenent l’art en el sentit aristotèlic de *ratio* recta que feien servir Dürer i Tomàs d’Aquino.

Comadira, per sort, no és d’aquells que diuen “jo pinto i prou”, sinó que ell mateix ha parlat sovint de la seva obra en textos de presentació que ha publicat als catàlegs d’algunes exposicions. El 1991 titulava una exposició *Natura i arquitectura...* i explicava que feia referència “tant als pretextos o motius dels quadres com a la intenció que els dona la seva unitat temàtica” (Sala Municipal d’Exposicions, Pineda de Mar). Efectivament, a les pintures s’hi pot identificar una iconografia l’origen de la qual prové de l’estilització d’una sèrie d’elements de la natura i de l’arquitectura. Però la seva intenció anava més enllà, ja que volia deixar clar que per ell no es tractava de dues categories separades, sinó que volia “mostrar que allò que és realment arquitectònic és natural —és a dir, subjecte a transformacions i a fugacitat i a corrupció— i que allò que creiem natural respon a una profunda raó arquitectònica.” Uns anys més tard, insistia: “de la contemplació de les pintures se n’hauria de deduir com a mínim una cosa: que la natura és també arquitectura i que aquesta, l’arquitectura, és una cosa absolutament natural, subjecta, com totes les coses, a la degradació i a la caducitat ... Tot és arquitectura perquè tot té un sentit dins la construcció global del Tot. La meua pintura persegueix aquesta utopia. Vull que l’*enlloc* tingui lloc, ni que sigui en la representació plana i potser caduca d’un quadre” (Sala Parés, Barcelona, 1995). A finals de la dècada, a l’exposició *Espais*, es podia apreciar un lleuger desplaçament iconogràfic ja que l’interès semblava raure no tant en els objectes/paisatges sinó en les formes que sorgien dels espais que creaven els volums, bé fossin restes arqueològiques, arbres, muntanyes, o pedreres. En el fons, però, eren obres en les que continuava desenvolupant la seva reflexió al voltant de la representació pictòrica de l’espai físic i mental: “A l’exposició hi penetrem i ella ens penetra. Ens fem al seu espai, als seus espais, i fa de nosaltres un altre espai: un espai d’emoció i de reflexió” (Sala Municipal d’Exposicions, Pineda de Mar, 1998-99).

Com ja es desprèn d’aquesta última frase, i tal com s’evidencia sobretot en les obres de la primera dècada d’aquest segle, de forma progressiva Comadira ha fet, ha desembocat, en un discurs sobre la pintura, des del profund coneixement de la història del llenguatge pictòric i per plantejar-nos quin significat pot tenir continuar amb aquesta pràctica ara i aquí. Les fruïteres, les capsas, les fruites, els testos, les escales, els carreus, els arcs, les muntanyes, els arbres, el núvol... “amb la seva diversitat aparent, totes aquestes obres mantenen una unitat. Una sola visió, diria, els ha fet possible, a mig camí entre la visió percebuda i la ideal. Una visió ideal que

celebra l'existència de les coses tal com ens apareixen però que vol esbrinar-ne allò que les constitueix essencialment i que vol modificar la seva presència, sovint carregada de desassossec, afegint-hi un pàlpit de tendresa, no exempta d'escepticisme i d'ironia" (Sala d'Art Maragall, Barcelona, 2001). Finalment, doncs, no ens ha d'estranyar que en una de les seves últimes exposicions optés per escriure un manifest, que comença i acaba afirmant: "Jo reivindico la pintura" (Galeria d'Art Maragall, Barcelona, 2007) i que dedicués el seu discurs d'ingrés a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi a fer una "Meditació sobre l'art del paisatge. Escrita per un pintor que també és poeta" (2009). Si, enmig del cafarnaüm que ens envolta, conservem la capacitat de deixar-nos sorprendre i captivar per l'antic joc de la pintura, aquesta és una excel·lent oportunitat per capbussar-nos-hi.

Jordi Falgàs¹

Historiador de l'art i comissari de l'exposició 'Comadira: 50 anys de pintura. Una antologia'

¹ Jordi Falgàs és historiador de l'art i des de 2008 és director de la Fundació Rafael Masó. Ha treballat a la Fundació Gala-Salvador Dalí, al Departament d'Art Modern Europeu del Museu d'Art de Cleveland i al Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Wisconsin (EUA). Ha comissariat nombroses exposicions d'art modern i contemporani a Catalunya i als Estats Units, i és autor de diferents llibres i articles sobre art català modern.

Dades d'interès

Museu d'Art (pujada de la Catedral 12)

- 10 – 18 hores (feiners) / 10 – 14 hores (diumenges i festius)
- Telèfon 972 203 834
- www.museuart.com

Fundació Fita (carrer Hortes 22)

- 17 – 20 hores (de dimarts a dissabte)
- Telèfon 972 216 465
- www.fundaciofita.com